

10 oktober 2019

Auteur: Jeroen Kester, Rozemarijn Lubbe

De stikstofcrisis

Samenvatting

Steun voor lagere snelheid en vrijwillige uitkoop boeren, maar het is onvoldoende

De grootste groep mensen is positief over de afzonderlijke stikstofmaatregelen van het kabinet, maar denkt dat het totaalpakket onvoldoende is om het stikstofprobleem aan te pakken. Dat gaat volgens mensen niet ver genoeg of is niet breed genoeg.

Dat blijkt uit onderzoek van EenVandaag onder 23.916 leden van het Opiniepanel. Het kabinet wil de stikstofuitstoot in Nederland terugdringen door de snelheid op wegen rond natuurgebieden te verlagen en boeren rond natuurgebieden vrijwillig uit te kopen. Ook wil het kabinet investeren in 'klimaatbossen' om natuur te herstellen.

Steun voor afzonderlijke stikstofmaatregelen

De helft (51 procent) reageert positief op de zogeheten warme sanering van boeren, tegenover 39 procent die dat niet is. Mensen lichten toe dat dit een uitkomst is voor boeren die willen stoppen, maar er zijn tegelijkertijd bedenkingen. Een ondervraagde: "Boeren uitkopen, oké. Maar tegen een eerlijke prijs en niet gedwongen. We moeten dankbaar zijn voor onze boeren, ze zijn de schoonste van Europa."

De verlaging van de maximumsnelheid op wegen rond natuurgebieden wordt iets beter ontvangen door mensen in het land. 64 procent vindt dat een goed plan; 30 procent niet. Zowel mensen zonder rijbewijs, als mensen die dagelijks in de auto zitten, staan in meerderheid achter het idee.

'Schoner, veiliger en minder herrie'

Stikstofuitstoot is niet de enige reden waarom mensen vinden dat de snelheid omlaag mag. Een deelnemer: "Langzamer rijden zorgt voor minder stikstof én minder herrie én het is veiliger. Nu is het zo onduidelijk waar en wanneer je hoe hard mag. Dus dit is win win."

Hoe hard moeten 'we' dan rijden rond natuurgebieden? We legden snelheden tussen 80 en 120 kilometer per uur voor aan automobilisten en vroegen welke acceptabel is. 100 kilometer per uur kreeg daarbij de meeste steun. Zes op de tien autorijders vinden die snelheid acceptabel.

Pakket stikstofmaatregelen moet verder gaan

Ondanks het gematigde enthousiasme over de afzonderlijke maatregelen is slechts een minderheid (34 procent) positief over het totaalpakket van het kabinet. Het grootste deel (57 procent) is negatief. De scepsis heeft uiteenlopende redenen. Er is een groep die vindt dat het kabinet helemaal geen maatregelen zou moeten nemen.

Maar de helft vindt het onvoldoende (51 procent) om het stikstofprobleem aan te pakken. Een deel van hen vindt het pakket niet ver genoeg gaan en noemt het een "pappen-en-nathouden-plan". Anderen vinden dat andere vervuilende sectoren ten onrechte ontzien worden: "De grote industrie en de luchtvaart zijn ook grote vervuilers en blijven nu buiten schot. En bovendien komt vervuiling uit het buitenland", aldus een panellid.

Stikstofprobleem

Zorgen over gevolgen stikstofbeleid

Stikstofnorm

Onlangs heeft de rechter het Nederlandse stikstofbeleid (het Programma Aanpak Stikstof) afgekeurd. Volgens de rechter stoot Nederland meer stikstof uit dan volgens de wet mag. Diverse kleine en grote projecten, zoals uitbreidingen van boerenbedrijven, nieuwe woningen en de aanleg van wegen en vliegvelden, moeten opnieuw goedkeuring krijgen of gaan zelfs niet door. Volgens het ministerie van Landbouw is de bouw van 18.000 kleine en grote projecten onzeker geworden.

Vind je wel of niet dat de stikstofuitstoot in Nederland moet worden terug gebracht?

De stikstofuitstoot moet wel worden terug gebracht 59%
De stikstofuitstoot moet niet worden terug gebracht 31%
Weet niet / geen mening 10%

In hoeverre maak je je zorgen om de gevolgen van het stikstofbesluit van de rechter voor Nederland?

Veel zorgen 25%
Redelijk wat zorgen 38%
Niet zo veel zorgen 25%
Geen zorgen 9%
Weet niet / geen mening 2%

Snelheidslimiet rond natuurgebieden

Snelheid rond natuur mag omlaag

Snelheidslimiet rond natuurgebieden

De volgende vragen gaan over de maatregelen die het kabinet heeft genomen om stikstofuitstoot terug te dringen. Eén maatregel is de verlaging van de maximumsnelheid op snelwegen rond kwetsbare natuurgebieden. De komende tijd wordt bepaald op welke wegen de snelheid wordt aangepast. Ook is nog niet duidelijk met hoeveel de snelheid wordt terug gebracht.

Vind je het in principe een goed of slecht plan om de maximumsnelheid rond natuurgebieden te verlagen?

Goed plan 64%
Slecht plan 30%
Weet niet / geen mening 7%

Zowel mensen die geen rijbewijs hebben, als mensen die wel een rijbewijs hebben, vinden een snelheidsverlaging rond natuurgebieden in principe een goed plan. Ook mensen die dagelijks rijden, zijn daarvoor.

Snelheidslimiet rond natuurgebieden

'Snelheid verlagen naar 100 km per uur'

Sommige stikstofdeskundigen vinden de verlaging van de snelheid rond natuurgebieden niet genoeg en pleiten voor een landelijke verlaging van de maximumsnelheid. Zij stellen dat stikstof zich over grote afstanden verplaatst en een landelijke lagere snelheidslimiet direct positief effect heeft op de stikstofuitstoot.

Gegeven dat het kabinet de snelheid op Nederlandse omlaag wil brengen: vind je zelf dat het kabinet de maximumsnelheid in het hele land moet terugbrengen of moet de snelheid alleen rond natuurgebieden worden verlaagd?

De maximumsnelheid moet in het hele land omlaag 50%

De maximumsnelheid moet alleen rond natuurgebieden omlaag 31%

Weet niet / geen mening 18%

Vind je het wel of niet acceptabel als het kabinet de maximumsnelheid op wegen rond natuurgebieden verlaagt naar...:

	Wel acceptabel	Niet acceptabel	Weet niet / geen mening
120 km per uur	49%	46%	5%
110 km per uur	40%	55%	5%
100 km per uur	59%	37%	4%
90 km per uur	27%	67%	6%
80 km per uur	26%	68%	6%

'Langzamer rijden zorgt voor minder stikstof én minder herrie én het is veiliger. Nu is het zo onduidelijk waar en wanneer je hoe hard mag. Dus dit is win win.'

'Als deelnemer aan de dagelijkse spits vind ik langzamer rijden een uitstekend idee. Goed voor de natuur en een betere doorstroming.'

'Als we allemaal wat rustiger en relaxter zouden rijden hebben we ook veel minder (ernstige) ongelukken, dus minder files en beter voor milieu en onze gezondheid. Alleen maar win win.'

'Beter voor het milieu, maar ook zeer veel veiliger: minder ongelukken, minder doden en gewonden.'

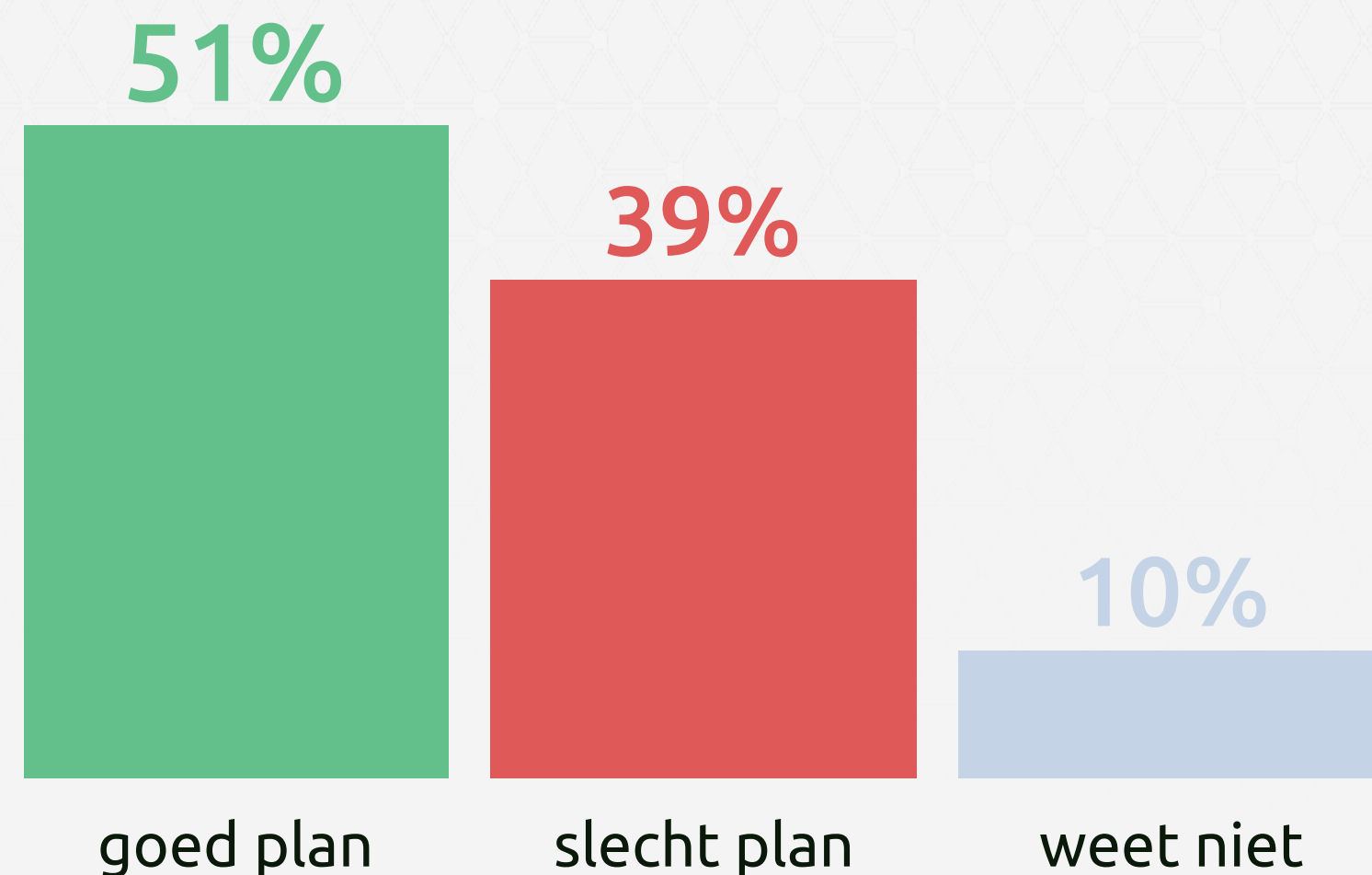
Veehouderij

Helpt: 'warme sanering' boeren goed plan

Warme sanering boeren

Een groot deel van de stikstofuitstoot is volgens diverse instanties afkomstig uit de landbouwsector. Daarom is het kabinet van plan om veehouders uit te kopen die bereid zijn te stoppen, een zogeheten 'warme sanering'. Veehouders die dichtbij een kwetsbaar natuurgebied zitten, komen daar als eerste voor in aanmerking. Boeren die door willen met hun bedrijf kunnen steun krijgen bij het investeren in duurzame stallen.

Vind je het bovenstaande pakket aan maatregelen op het gebied van veehouderij over het geheel een goed of slecht plan?

Veehouderij

... maar boeren niet verplicht uitkopen

Stel, de overheid vindt niet genoeg boeren die vrijwillig uitgekocht willen worden om de stikstofuitstoot in Nederland genoeg terug te dringen. Vind je dan dat boeren rond natuurgebieden wel of niet verplicht uitgekocht moeten worden?

Ja, boeren moeten dan verplicht worden uitgekocht 18%

Nee, boeren moeten dan niet verplicht worden uitgekocht 73%

Weet niet / geen mening 9%

Veestapel halveren

'Veestapel niet halveren'

D66: Veestapel halveren

D66 stelde een aantal weken geleden voor om de veehouderij in Nederland te halveren. Volgens de partij weegt de hoge stikstofuitstoot van de sector niet op tegen de beperkte bijdrage aan de Nederlandse economie. Boeren worden volgens het plan financieel gestimuleerd om te stoppen met hun bedrijf of over te gaan op kringlooplandbouw. Tegenstanders van dit plan vinden dit geen goed signaal naar boeren en stellen dat de sector al veel heeft gedaan om de stikstofuitstoot terug te dringen.

Vind je het een goed of slecht plan om de veestapel in Nederland te halveren?

Goed plan 22%

Slecht plan 69%

Weet niet / geen mening 9%

Carola Schouten, minister van Landbouw, zegde boeren toe de veehouderij niet te halveren onder haar bewind. Het kabinet heeft nog niet duidelijk gemaakt hoeveel veehouderijen wel moeten stoppen.

Vind je het een goede of slechte zaak dat zij dit toe heeft gezegd?

Goede zaak 51%

Slechte zaak 35%

Weet niet / geen mening 14%

Totaalpakket

Helpt vindt totaalpakket onvoldoende

Totaalpakket maatregelen

Samengevat wil het kabinet de maximumsnelheid rond natuurgebieden verlagen en boeren vrijwillig uitkopen om de stikstofuitstoot in Nederland terug te brengen. Verder investeert het in de aanleg van klimaatbossen om natuur te herstellen.

Ben je over het geheel positief of negatief over de maatregelen die het kabinet tot nu toe heeft genomen om de stikstofuitstoot terug te dringen?

Heel positief 2%

Redelijk positief 32%

Redelijk negatief 28%

Heel negatief 29%

Weet niet / geen mening 9%

Op de aangekondigde maatregelen werd wisselend gereageerd. Sommigen vinden de plannen te ver gaan; anderen vinden juist dat het kabinet te weinig doet.

Denk je dat dit pakket aan maatregelen voldoende of onvoldoende is om het stikstofprobleem aan te pakken?

Voldoende 22%

Onvoldoende 51%

Weet niet / geen mening 27%

Eerder actie?

'Eerder actie had gemoeten'

'Nederland had eerder actie moeten ondernemen om het stikstofprobleem aan te pakken.'

Eens 64%

Oneens 28%

Weet niet / geen mening 8%

'Ik vind het acceptabel als de maatregelen om stikstofuitstoot terug te dringen zorgen voor minder welvaart in Nederland.'

Eens 33%

Oneens 55%

Weet niet / geen mening 12%

'De Nederlandse politiek durft geen grote veranderingen door te voeren om stikstofuitstoot terug te dringen.'

Eens 56%

Oneens 25%

Weet niet / geen mening 19%

'Nederland is een te klein land voor de economische ambities die we hebben.'

Eens 48%

Oneens 39%

Weet niet / geen mening 13%

Vlees

Helpt is bewuster van effect vlees op milieu

Vlees eten

De volgende vragen gaan over jouw eetgedrag.

Ben je sinds een jaar geleden wel of niet bewuster geworden van de effecten van het eten van vlees op het milieu?

Wel bewuster 47%

Niet bewuster 49%

Weet niet / geen mening 4%

Als je denkt aan je eetpatroon van een jaar geleden, wat is van onderstaande uitspraken het meest op jou van toepassing?

Ik ben helemaal gestopt met vlees eten 3%

Ik eet minder vlees 35%

Ik eet ongeveer evenveel vlees 50%

Ik eet meer vlees 6%

Weet niet / ik eet al meer dan een jaar geen vlees 6%

Vlees

Kwart wil niet meer betalen voor vlees

Volgens voedselkundigen hebben vlees en zuivel van alle voedingsmiddelen de grootste vervuilende werking op het milieu. Om minder stikstof uit te stoten, moet er volgens hen in Nederland minder van deze producten geconsumeerd worden. Zij pleiten er daarom voor om vlees duurder te maken en groenten goedkoper. Tegenstanders noemen dit betutteling en vinden dat mensen zelf verantwoordelijk zijn voor wat ze eten.

Vind je het een goede of slechte zaak als vlees duurder wordt gemaakt om de stikstofuitstoot in Nederland terug te brengen?

Goede zaak 40%

Slechte zaak 52%

Weet niet / geen mening 7%

De volgende vraag is alleen gesteld aan mensen die vlees kopen (excl. weet niet/geen mening)

500 gram rundergehakt kost in de supermarkt nu ongeveer 4 euro.

Welke prijs voor dezelfde hoeveelheid vlees ben je bereid maximaal te betalen?

Geen hogere prijs dan nu 36%

Tussen 4 en 5 euro 41%

Tussen 5 en 6 euro 16%

Meer dan 6 euro 7%

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Aan het onderzoek, gehouden van 8 tot en met 10 oktober, deden 23.916 leden van het EenVandaag Opiniepanel mee. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoekers Jeroen Kester: Jeroen.kester@eenvandaag.nl of Rozemarijn Lubbe: rozemarijn.lubbe@eenvandaag.nl.

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit ruim 55.000 mensen. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. De uitslag van de peilingen onder het EenVandaag Opiniepanel zijn na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017. Panelleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen. Op de meeste onderzoeken respondeert 60 tot 70 procent van de panelleden.

De resultaten van het EenVandaag Opiniepanel worden gepresenteerd door Gijs Rademaker en Joyce Boverhuis in EenVandaag (ma-za 18:15 uur, NPO1)

